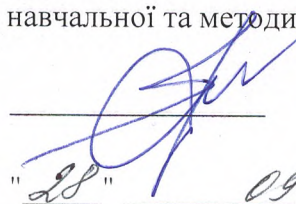

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з навчальної та методичної роботи

Олег НАЗАРОВ

" 28 " 09 2019 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ»**

циклу загальної обов'язкової підготовки

за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти

галузь знань **26 «ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА»**
спеціальність **263 «ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА»**

за освітньо-науковою програмою вищої освіти
«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень» для підготовки здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» розроблена відповідно до освітньо-наукової програми «Цивільний захист».

Розробник: завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Національного університету цивільного захисту України доктор філософських наук, професор Рябініна О.В.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою соціальних і гуманітарних дисциплін

Протокол від « 17 » червня 2019 року № 12

Начальник (завідувач) кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін

Олена РЯБІНІНА
(підпис)

« 17 » червня 2019 року

Схвалено вченою радою соціально-психологічного факультету

Протокол від « 28 » серпня 2019 року № 12

Голова вченої ради соціально-психологічного факультету

Андрій КУФЛІЄВСЬКИЙ
(підпис)

« 28 » серпня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 26 Цивільна безпека Спеціальність: 263 Цивільна безпека Освітньо-наукова програма: Цивільний захист Освітньо-науковий рівень (третій): доктор філософії	обов'язкова загальна навчальна дисципліна	
Модулів 2	Спеціальність (освітньо-професійна/ (освітньо-наукова) програма): <u>263 Цивільна безпека</u> (шифр і назва спеціальності) Цивільний захист (назва освітньої програми)	Рік підготовки:	
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (назва)		перший	перший
Загальна кількість годин		Семестр	
		1, 2	1, 2
з них: аудиторних 74 самостійної роботи 76	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Лекції	
		36 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		38 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		76 год.	126 год.
Індивідуальні завдання:			
0 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 74/76;

для заочної форми навчання – 24/126.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування культури науково-теоретичної діяльності, розвиток тезаурусу у здобувачів за посередництвом освоєння ними дискурсивної логіки та гностичної специфіки філософії.

Завдання: - сформувати розуміння логічного й історичного взаємозв'язку філософії і науки;

- сформувати знання базових операцій теоретичного мислення у їх зв'язку з теоретичними та емпіричними методами наукових досліджень;

- сформувати корпус філософських знань про сучасний стан і перспективи еволюції науки;

- надати теоретичні уявлення про фундаментальні філософські підходи до специфіки науки;

- забезпечити виявлення здобувачами під час виконання дисертацій філософсько-методологічних підвалин проблеми дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

– **знання:** загальнотеоретичних засад системного наукового світогляду (згідно з РН01);

– філософської методології наукового дослідження, зокрема креативних та евокативних прийомів мислення, процедур узагальнення та критичного аналізу (згідно з РН02);

– закономірностей філософської та наукової раціональності, методів та форм прийняття рішень та формулювання висновків (згідно з РН03);

– логіко-теоретичних і духовно-етичних засад наукового пізнання;

– логічних правил та загальнонаукової методології дослідної роботи (згідно з РН03);

норм ефективного та етично коректного наукового спілкування (згідно з РН05).

уміння: Відповідно до визначених Державним стандартом результатів навчання:

РН01. *Виявляти загальнонаукові (філософські) компетентності, спрямовані на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.*

РН02. *Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених завдань.*

РН03. *Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.*

РН05. *Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, дотримуючись принципів наукової етики.*

комунікація: вільне спілкування з колегами та представниками наукової спільноти з галузевих питань свого наукового дослідження з застосуванням філософської культури та дотриманням норм академічної доброчесності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:
K01. Здатність до абстрактного мислення, пошуку та критичного аналізу інформації, генерування нових ідей.

K07. Здатність демонструвати знання філософсько-світоглядних засад, сучасного стану, тенденцій розвитку і наукових досягнень у сфері цивільної безпеки та у суміжних сферах.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Філософія як методологія науково-дослідної діяльності

Тема 1.1. *Раціональність, її генеза, різновиди і парадигми*

Проблема природи інтелекту і поняття раціональності. Генеза раціональності як проблема епістемології. Вчення про коеволюцію і культургенез в еволюційній епістемології (М.Рьюз, І.Меркулов).

Поняття парадигми. Парадигми раціональності, закономірності її еволюції і їх зв'язок з динамікою типів прогресу. Парадигми розвитку науки.

Раціональність і раціоналізм. Центральна роль раціоналістичного проекту в історії західної науки та його зворотний бік. Просвітництво як представленість європейської ментальності. Проект Просвітництва і його історичні судьби.

Періодизація науки за В.Стьопіним і її зв'язок з соціодинамікою культури. Усвідомлення методологічної кризи позитивних наук на початку сучасного періоду і її зв'язок з філософським ірраціоналізмом зламної доби. Роль позанаукового і паранаукового знання у розвитку науки.

Парадигми культурно-історичного становлення філософії, їх зв'язок з історичними типами філософствування. Спільне і відмінне у сучасній філософії та сучасній науці (непарадигмальний характер, хаотологія, досвід взаємної представленості та взаємного відторгнення).

Тема 1.2. *Філософське і наукове знання: спільність і відмінність.*

«Що таке філософія»: сучасний погляд. Проблема співвідношення філософії та науки в контексті прогресу цивілізації. Формування образу філософії в наукових світоглядних контекстах. Дискусійний характер питання про зв'язок філософії та науки і ідея «кінця філософії».

Теоретичне мислення, його операції та структури. Антропоїдна специфіка мислення в контексті теорії інформації У.Ешбі. Трансцендентальна якість смислу в теоретичному процесі. Теоретизування як діяльність. Структури філософського та наукового знання.

Динаміка культурної свідомості: генеза філософії та позитивних наук.

Ідеї древньої філософії у новітній науці. Ремінісценції атомістики Демокріта. «Античний космос і сучасна наука»: мутація ідеї ефіру, образу

Логосу, образу простору у Зенона у сучасних наукових концепціях. Дж.Берклі – Е.Мах – Д.Чалмерс: становлення “*hard problem of consciousness*”.

Феномен передбачення у теоретичній думці минулого і сучасності.

Тема 1.3. **Метод як теоретична проблема. Специфіка філософських та наукових методів.**

Актуалізація гносеологічної категорії методу.

Відповідність методу цілям і задачам пошукової діяльності. Різність між філософськими та науковими методами, її критерії у типології знання (за М. Шелером) і топології подій знання (М.К. Мамардашвілі). Класифікація методів відповідно до загального розмежування способів освоєння світу – практичного і символічного.

Метод, методика, методологія. Зв'язок уявлень про науковий факт і наукову емпірію. Методологія науки в інституціональному вимірі. Техніка і прогрес як керівні чинники організації наукового пошуку. Вплив інформаційних технологій на стан ментальних ресурсів наукового пошуку.

Сучасні закономірності організації наукового пошуку, їх вплив на еволюцію методики і методології наукових досліджень.

Тема 1.4. **Культурно-історична послідовність філософії і позитивних наук**

Спільність і відмінність у процесуальності філософської культури («рефлексія в історії») та динаміці науки.

Філософія як царина походження конкретних наук і їх дисциплінарного розгалуження. Взаємозв'язок теоретичної та практичної філософії з системою наук у минулому та у сучасний період.

Виникнення «основного питання філософії» як передумова розвитку позитивної науки. Соціально-економічні та морально-духовні передумови ідеалізації прогресу в пізнанні. Розвиток наукової емпірії та її ідеологія в новоевропейській культурі.

Соціально-інституціональні і логіко-гностичні механізми динаміки наукового пізнання.

Тема 1.5. **Картина світу як форма взаємозв'язку філософії та науки**

Поняття «картина світу», «антропоїдний образ світу». Ментальні механізми і схеми мислення, які визначають утворення образів і картин світу. Синхронізм і спільність ментальних закономірностей текстів культури у складі картини світу. Історичний характер картини світу і синтез у ній етапного змісту культурної свідомості.

Історична динаміка образів світу. Поява науково-філософської картини світу. Перехід від «Слова Божого» до «справи Бога» в ренесансній філософії та відбиток цієї ключової зміни в ранній науці. Великі відкриття середини II тисячоліття і розвиток картини світу.

Моделі розвитку, їх природа, синтез філософії та науки. Діалектика як вчення про розвиток, її зв'язок з класичною наукою. Історичні судби діалектики. Синергетика – «натурфілософія комп'ютерної ери». Спадковість моделей розвитку.

Неоміфологізм у сучасній та пост-сучасній науково-філософських картинах світу.

Спеціалізація і диференціація наукового пізнання. Міждисциплінарний синтез наук і феномен метанауки в сучасному світі.

Тема 1.6. *Антропологічний вимір наукового світорозуміння*

Антропологія як філософське знання. Розгалуження знань про людину в науках і їх синтез у концептуалізації суб'єкта сучасної цивілізації.

Антропний принцип у постнекласичній науковій парадигмі. Зв'язок антропного принципу і антропологічного повороту у філософії. Включення спостерігача в наукову картину світу. Тема свідомості та розвиток логіки у працях представників природничо-математичного пізнання (С.Кріпке, Д.Чалмерс). Логіко-ідеалістична тенденція у науці. «Логіко-філософський трактат» Л.Вітгенштейна і постпозитивізм у філософії науки

Моральнісний зміст науки як проблема практичної філософії. Тема відповідальності людини перед світом, природою у філософії та науці (в екології, біологічних науках). Вплив глобальних проблем сучасності на образ світу.

Тема 1.7. *Філософські підвалини наукового осягання часу і простору*

Темпоральність буття у «новій онтології» та її зв'язок з науково-теоретичними перетвореннями сучасності. Простір і час, їх взаємна представленість у науково формалізованому знанні.

Проблема нематематичної моделі часу в новітній науці. Поява темпорології та збереження відкритого питання про генеральну модель часу. Хронософія як міждисциплінарне знання, в якому представлено перевід ідеї співвідношення в часі в ідею суміщення різновекторних сутностей, моментів, подій (одиниць).

Багатовимірність простору і її філософські підвалини. Простір Зенона і наука. Ідея простору в класичній науці, її формування в новоевропейській метафізиці. Декартова система координат як логічна схема науково-філософського універсуму. «Абсолютний простір» у І.Ньютона і монадологія Лейбніца, їх дискусійне протистояння і культурно-історична спільність. Деїзм, його історичність та еволюція. Спадкові зв'язки сучасної науки з новоевропейською картиною світу.

МОДУЛЬ 2. Сутнісні характеристики науки у філософському дискурсі

Тема 2.1. *Взаємозв'язок епістемних і інституціональних вимірів науки як об'єкт філософського пізнання.*

Двоєдина сутність науки як форми буття культури і «органу» цивілізації.

Передумови виникнення науки (теоретичні, соціальні, економічні, духовні) і її практична спрямованість. Категорія практики як соціокультурне узагальнення категорії діяльності. Механізм упредметнення і розпредметнення у процесі набуття і передачі наукового досвіду, традиції. Культура наукового пошуку та спілкування.

Наука і техніка як чинники динаміки суспільного виробництва. Ідеологічний аспект перетворювальної спрямованості наукового пізнання. Зацікавленість соціуму і держави в розвитку науки.

Світова наукова спільнота, її генеза і закономірності структури. Поняття про науково-дослідний проект, його організація та менеджмент. Фінансові важелі організації наукового пошуку.

Тема 2.2. *Проблема відкриття і новації. Науковий пошук і його етапи.*

Природа відкриття як проблема філософії науки. Відкриття законів природи – зміст і призначення науки.

Відкриття як факт свідомості. Від події думки – до загальноприйнятої ідеї. Процес наукової творчості за Ф.Пуанкаре, його універсальний характер. Проблема авторства і авторське право в науці. Проблема соціального буття наукових ідей, фактів, теорій і відкриттів

Проблема нового в науці. Новаторство як феномен культури. Поняття наукової новизни, її принципове значення для наукового дослідження. Ідея наукової творчості, її обмеженість.

Процес дослідження. Встановлення проблеми дослідження, обґрунтування та підтвердження гіпотези. Науковий умовивід і теорія. Методи наукових розвідок та аргументації. Теоретичні і емпіричні методи дослідження. Правильне мислення і закони логіки в науковому дискурсі.

Філософські засади у методологічній основі дослідження.

Тема 2.3. *Філософія, математика і природничі науки: аспекти взаємодії*

Культурно-історичний вимір взаємозв'язків філософії та математики. Число і простір як архетипові основи антропоїдних образів світу. Космогонія числа і холістична домінанта у становленні метафізики.

Природничі знання, його зародження у синкретичному світовідношенні та подальша емансипація. Від «фізису» до «довкілля»: еволюція наукового бачення природи.

Взаємна представленість філософської, природничої та математичної думки в дискурсивних структурах сучасної науки. Трансформація математики в схеми формалізації наукового знання та інформації. Числовий символізм як мовно-знаковий арсенал наукового дослідження. Математико-статистичні методи у технічному і гуманітарному знанні, їх необхідність і межі застосування. Функціональне значення статистичних методів у виведенні закономірностей.

Тема 2.4. *Еволюція науки як філософська проблема. Наукові революції*

Ідея розвитку, її становлення, цивілізаційний вимір і предметно-методологічні межі. Розвиток і прогрес.

Специфіка категорії еволюції. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна, її значення і межі експлікаційної можливості. Універсалізація ідеї розвитку як етапний момент наукової ідеології.

Еволюція як метафора поступу наукового знання. Форми принципів змін у науковому мисленні. Поняття наукової революції. Теорія наукових революцій Т.Куна, її значення для інтерпретації природи парадигм і непарадигмального розвитку науки. Структура наукової революції. Парадигмальні і непарадигмальні проблеми і теорії.

Тема 2.5. *Криза наукової раціональності і методологічно-дискурсивні пошуки філософії*

Поняття кризи, його універсальний характер. Конструктивні і деструктивні наслідки кризових ситуацій.

Криза позитивних наук, її теоретичні і техногенно-цивілізаційні фактори. Ірраціоналізм як феномен переосмислення форм раціональності. Історичні типи ірраціонального і типологія філософствування. Нерелективні чинники ідей і категорій науково-теоретичного аналізу.

Об'єктивність знання як аксіоматична передумова акумуляції наукового досвіду. Однократність установлення наукового факту і критерії його істинності. Логічні і практичні критерії істини в науці.

Проблема перегляду наукових фактів. Оновлення і «старіння» наукових знань і методів. Криза методу, методології, раціональності в науці.

Концепція П.Фейєрабенда і проблема «розуму, що хибить».

Тема 2.6. *Філософська футурологія про набутки науково-технічного прогресу і духовне майбуття людства*

Прогностична функція філософії і футурологія у філософському пізнанні. Стихійне (спонтанне) і цілеспрямоване передбачення. Передбачення і інтуїція.

Футурологія і есхатологія: проблема взаємодії в культурно-історичному полі.

Глобальні проблеми сучасності і науково-філософська прогностика.

Ідея буттєвого переродження людства на межі ХІХ – ХХ віків і її розвиток у сучасній філософії.

Вчення В. Вернадського про ноосферу як оптимістичний підхід до діяльності людства і як предтеча технократичної ідеології розуму. Планетарне мислення як феномен сучасної філософської культури.

Тема «подорожей в часі» і тема «запрограмованої реальності» в сучасній культурі. Нумінозні смисли ідей багатовимірного, відкритого континууму.

Філософсько-історичні концепції Ф.Фукуями, П.Козловські, Т.Лірі.

Переосмислення сутнісних характеристик людини в контексті філософської прогностики. Концепції «посткультури» та неопримітивізму.

Тема 2.7. *Емансипація розуму від антропоморфного змісту культури. Ідеї і практика штучного інтелекту*

Тема автономії розуму у культурі минулого і сучасності. Від об'єктивного ідеалізму – через панлогізм – до ідей штучного розуму. Техногенні передумови розвитку вчень про штучний розум.

Комп'ютерні технології як середовище ідеології автономного інтелекту. Переосмислення природу розуму як не залежного від біологічних передумов, від психіки людини. Розмежування понять розуму і психіки: історія та сучасність. Провідні підходи в теорії штучного інтелекту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	ла б	і н д	с.р.		л	с	ла б	і н д	с.р.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Філософія як методологія науково-дослідної діяльності												
Тема 1.1. Раціональність, її генеза, різновиди і парадигми	11	2	4	0	0	5	11	2	0	0	0	9
Тема 1.2. Філософське і наукове знання: спільність і відмінність	10	2	2	0	0	6	9		0	0	0	9
Тема 1.3. Метод як теоретична проблема. Специфіка філософських і наукових методів	11	2	4	0	0	5	11	2	0	0	0	9
Тема 1.4. Культурно-історична послідовність філософії і позитивних наук	12	4	2	0	0	6	11	2	0	0	0	9
Тема 1.5. Картина світу як форма взаємозв'язку філософії та науки	9	2	2	0	0	5	11	2	0	0	0	9
Тема 1.6. Антропологічний вимір наукового світорозуміння	10	2	2	0	0	6	11	2	0	0	0	9
Тема 1.7. Філософські підвалини наукового досягання часу і простору	11	4	2	0	0	5	11	0	2	0	0	9
Разом за модулем 1	74	18	18	0	0	38	75	10	2	0	0	63
Модуль 2. Сутнісні характеристики науки у філософському дискурсі												
Тема 2.1. Взаємозв'язок епістемних і інституціональних вимірів науки	9	2	2	0	0	5	11	2	0	0	0	9
Тема 2.2. Проблема відкриття і новації. Науковий пошук і його етапи	14	4	4	0	0	6	11	2	0	0	0	9
Тема 2.3. Філософія, математика і природничі науки: аспекти взаємодії	11	2	4	0	0	5	9	0	0	0	0	9
Тема 2.4. Еволюція науки як філософська проблема. Наукові революції	12	2	4	0	0	6	11	2	0	0	0	9
Тема 2.5. Криза наукової раціональності і методологічно-дискурсивні пошуки філософії	11	4	2	0	0	5	11	2	0	0	0	9
Тема 2.6. Філософська футурологія про набутки	10	2	2	0	0	6	11	2	0	0	0	9

науково-технічного прогресу і духовне майбуття людства												
Тема 2.7. Емансипація розуму від антропоморфного змісту культури. Ідеї та практика штучного інтелекту	9	2	2	0	0	5	11	0	2	0	0	9
Разом за модулем 2	76	18	20	0	0	38	75	10	2	0	0	63
Разом за обсягом дисципліни	150	36	38	0	0	76	150	20	4	0	0	126

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Раціональність, її генеза, різновиди і парадигми	4
2.	Філософське і наукове знання: спільність і відмінність	2
3.	Метод як теоретична проблема. Специфіка філософських і наукових методів	4
4.	Культурно-історична послідовність філософії і позитивних наук	2
5.	Картина світу як форма взаємозв'язку філософії та науки	2
6.	Антропологічний вимір наукового світорозуміння	2
7.	Філософські підвалини наукового осягання часу і простору	2
8.	Взаємозв'язок епістемних і інституціональних вимірів науки	2
9.	Проблема відкриття і новації. Науковий пошук і його етапи	4
10.	Філософія, математика і природничі науки: аспекти взаємодії	4
11.	Еволюція науки як філософська проблема. Наукові революції	4
12.	Криза наукової раціональності і методологічно-дискурсивні пошуки філософії	2
13.	Філософська футурологія про набутки науково-технічного прогресу і духовне майбуття людства	2
14.	Емансипація розуму від антропоморфного змісту культури. Ідеї та практика штучного інтелекту	2
	Разом	38

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Див. розділ «теми семінарських занять»</i>	
...		
	Разом	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО	-
...	-	-
	Разом	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Раціональність, її генеза, різновиди і парадигми	5
2.	Філософське і наукове знання: спільність і відмінність	6
3.	Метод як теоретична проблема. Специфіка філософських і наукових методів	5
4.	Культурно-історична послідовність філософії і позитивних наук	6
5.	Картина світу як форма взаємозв'язку філософії та науки	5
6.	Антропологічний вимір наукового світорозуміння	6
7.	Філософські підвалини наукового осягання часу і простору	5
8.	Взаємозв'язок епістемних і інституціональних вимірів науки	5
9.	Проблема відкриття і новації. Науковий пошук і його етапи	6
10.	Філософія, математика і природничі науки: аспекти взаємодії	5
11.	Еволюція науки як філософська проблема. Наукові революції	6
12.	Криза наукової раціональності і методологічно-дискурсивні пошуки філософії	5
13.	Філософська футурологія про набутки науково-технічного прогресу і духовне майбуття людства	6
14.	Емансипація розуму від антропоморфного змісту культури. Ідеї та практика штучного інтелекту	5
	Разом	76

9. Індивідуальні завдання

Не є обов'язково передбачуваними

10. Методи навчання

Лекція (пояснювально-ілюстративний, продуктивний, проблемний) та семінар (евристична бесіда, навчальна дискусія, реферативна практика, індуктивний, дедуктивний, дослідний)

11. Методи контролю

Залік, іспит

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти¹:

Поточний контроль та самостійна робота													
Модуль 1							Модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7
3,57	3,57	3,57	3,57	3,57	3,57	3,5	3,57	3,57	3,57	3,57	3,57	3,57	3,57

Продовження	
Поточний контроль та самостійна робота	Сума балів за

¹ Примітка. Для даної дисципліни накопичувальний підхід в оцінюванні успішності не властивий. Написання модульних контрольних робіт здобувачами освітньо-наукового рівня вищої освіти з даної дисципліни не має сенсу з академічного погляду

									дисципліну
Модуль 3					Модуль				
T3.1	T3.2	T3.3	Модульна контрольна робота	36

для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота									
Модуль 1					Модуль 2				
T1.1	T1.2	T1.3	...	Модульна контрольна робота 1	T2.1	T2.2	T2.3	...	
				Не передбачено					

Продовження

Поточний контроль та самостійна робота									Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів за дисципліну
Модуль 3					Модуль					
T3.1	T3.2	T3.3	Модульна контрольна робота		
								Не передбачено	30 балів	100

для курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до ____	до ____	до ____	100

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування та робота на занятті	14
Тестовий контроль	
Модульна контрольна робота	
...	
Усього – максимум за період	50
<i>Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>	<i>до 20</i>
Складання екзамену (максимум)	30
Накопичувальний підсумок	100

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ЗВО	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		екзамен, диференційований залік
90-100 (та вище з урахуванням необов'язкових завдань)	A	ВІДМІННО
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	задовільно
50-54	E	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)

Модуль 1

1. Схарактеризувати специфіку філософсько-теоретичної діяльності
2. Розкрити особливості софійного та епістемного типів філософії та їх взаємозв'язок із науковою методологією
3. Дати аналіз проблеми методу у філософії
4. Обґрунтовано розкрити співвідношення понять методу, методики, методології
5. Дати аналіз взаємовідношення філософії та науки
6. Сформулювати й обґрунтувати власну позицію щодо наукового статусу філософії
7. Схарактеризувати роль ранньогрецької натурфілософії у теоретичних розшукуваннях сучасних природничих наук
8. Висловити власну позицію щодо специфіки інтелекту й природи раціональності (в опорі на еволюційну епістемологію М. Р'юза чи інші ідеї, за вибором здобувача)
9. Назвати парадигми раціональності та коротко схарактеризувати їх
10. Визначити наукові парадигми за В.Стьопіним. Розкрити зв'язок наукових парадигм із типологією прогресу
11. Дати визначення раціоналізму та схарактеризувати раціоналістичний світогляд, його роль у розвитку науки та наслідки абсолютизації
12. Розкрити смисл методологічної кризи наук у сучасну добу
13. Схарактеризувати ірраціоналізм у філософії науки, його динаміку
14. Розкрити природу й особливості ненаукових форм пізнання світу
15. Дати аналіз непарадигмальних явищ розвитку науки (за власним вибором)
16. Дати характеристику хаотології та її походження
17. Показати динаміку образу філософії в науково-теоретичній думці
18. Дати аналіз метафори «кінця філософії» Ф.Фукуями
19. Схарактеризувати основні операції мислення
20. Розкрити роль теорії інформації у сучасній філософії
21. Схарактеризувати вплив інформаційних технологій на стан ментальних ресурсів науки
22. Схарактеризувати особливості організації наукового пошуку (можлива орієнтація здобувача на власний досвід планування та організації дослідження)
23. Провести диференціальний аналіз культурно-історичного поступу філософії та науки

24. Розкрити відмінності між природничими, технічними, соціальними, гуманітарними науками
25. Розкрити специфіку філософії в аспекті генези наук
26. Провести диференціацію теоретичної та практичної філософії
27. Схарактеризувати зв'язок поступу науки з появою «основного питання» філософії
28. Розкрити соціально-економічні та духовно-теоретичні передумови виникнення та розвитку науки
29. Розкрити зміст понять «картина світу» та «образ світу», показати їх антропогенну специфіку та техногенні модифікації
30. Показати паралелізм антропоїдних образів світу на матеріалі явищ культури
31. Розкрити логіко-теоретичний смисл уявлень про розвиток
32. Навести основні моделі розвитку, що існують у сучасному науковому вжитку
33. Розкрити специфіку діалектичного методу і його роль у сучасній науці
34. Розкрити специфіку синергетики та її зв'язок із загальною теорією систем
35. Показати взаємозв'язок тенденцій диференціації й інтеграції наукового пізнання
36. Сформулювати антропний принцип і показати його роль у постнекласичній науці
37. Розкрити основну тенденцію нового поєднання науки та філософії щодо проблеми об'єктивності знання (на матеріалі ідей С.Кріпке, Д.Чалмерса, та ін., за вибором здобувача)
38. Показати зв'язок логічного ідеалізму та науки (можливо на матеріалі ідей «Логіко-філософського трактату» Л.Вітгенштейна)
39. Схарактеризувати філософсько-теоретичні передумови постпозитивізму в науці
40. Схарактеризувати неоматеріалізм і переосмислення категорії матеріального
41. Розкрити моральнісний смисл науки щодо відповідальності людини за наслідки свого вибору
42. Навести глобальні проблеми сучасності та показати можливості наукового підходу в їх розумінні та пошуках рішень
43. Розкрити поняття простору та його філософські підвалини
44. Виявити зв'язок категорії простору з онтологічними розвідками філософії
45. Розкрити екзистенціальну природу категорії часу та порядкування часом

Модуль 2

46. Показати, в який спосіб взаємодіють епістемний та інституціональний виміри науки

47. Сформулювати визначення науки (якщо запозичене – дати інтерпретацію)
48. Дати аналіз теоретичних уявлень про суб'єкта наукового пізнання – в історичному минулому та в сучасному світі. Показати основну відмінність
49. Схарактеризувати наукове дослідження як комплексний проект
50. Окреслити позиції власного наукового дослідження. Що саме в ньому має цікавити науковий загал? Наскільки широкий?
51. Сформулювати поняття наукової новизни
52. Розкрити теоретичне уявлення про відкриття і творчість у науці
53. Показати проблемний характер уявлень про відкриття і творчість у науці
54. Схарактеризувати науку як місію відкриття законів природи
55. Окреслити процес постановки наукової проблеми, задачі.
56. Дати аналіз поняття «мета дослідження», навести приклади
57. Розкрити поняття гіпотези, навести приклади
58. Схарактеризувати специфіку наукового дискурсу та умовиводів
59. Сформулювати поняття теорії, показати різницю між умовиводом і теорією
60. Схарактеризувати особливості наукової аргументації
61. Навести типологію методів у науці.
62. Розкрити відмінності між емпіричними й теоретичними методами дослідження. Навести приклади різноманітних методів
63. Показати роль філософсько-теоретичних процедур у формулюванні методології власного наукового дослідження
64. Показати дієвість кожного з чотирьох законів логіки в науковому дослідженні
65. Розкрити суть проблеми авторства в науці
66. Окреслити поняття авторського права та інтелектуальної власності
67. Дати визначення проблеми відповідно до специфіки наукового пізнання
68. Окреслити співвідношення природничо-наукового знання та математичного мислення
69. Окреслити співвідношення філософського та математичного мислення
70. Показати лінію еволюції математичного апарату науки від числового символізму до математико-статистичних методів
71. Розкрити специфіку математико-статистичних методів, навести приклади (або показати перспективи) їх використання у власному дисертаційному дослідженні
72. Окреслити специфіку понять розвитку та еволюції. Показати еволюційний характер наукового поступу
73. Розкрити взаємозв'язок наукового пізнання та технічного прогресу
74. Розкрити поняття наукової революції за Т.Куном
75. Дати аналіз структури наукових революцій

76. Роз'яснити відмінність між парадигмальними та непарадигмальними проблемами та теоріями
77. Схарактеризувати специфіку кризових ситуацій у поступі науки.
78. Окреслити вірогідні конструктивні та деструктивні наслідки кризових ситуацій у науково-дослідній діяльності соціуму
79. Розкрити чинники й передумови методологічної кризи природничого знання на початку ХХ ст.
80. Дати інтерпретацію проблеми матеріального в світлі енергетично-інформаційної картини реальності
81. Показати розвиток уявлень про матерію, поле, речовину у фізичних науках
82. Висвітлити підвалини філософського ірраціоналізму та його вплив на методологію наукового пізнання
83. Показати взаємозв'язок ірраціональної тенденції початку ХХ ст. і зародження неklasичної раціональності
84. Окреслити специфіку постнеklasичної доби в непарадигмальному розвитку науки
85. Висвітлити взаємодію нового й старого в поступі науки.
86. Розкрити смисл проблеми «розуму, що хибить», і її інтерпретацію в критичних ідеях П.Фейєрабенда
87. Висвітлити специфіку наукової футурології (на матеріалі ідей В.Вернадського, К.Ціолковського, Т.Лірі, інших феноменів наукової прогностики за вибором)
88. Показати зв'язок наукової футурології та глобальних екологічних проблем
89. Розкрити зміст учення В.Вернадського про ноосферу
90. Розкрити теоретичне уявлення про штучний інтелект і перспективи його розвитку

13.2. Плани практичних занять

Тема 1. Раціональність, її генеза, різновиди і парадигми

- 1.1. Поняття раціональності. Існуючі ідеї щодо генези раціональності
 - 1.1.1. Раціональність і раціоналізм
 - 1.1.2. Проблема природи логічного зв'язку та правил мислення. Раціональність як еволюційний набуток
 - 1.1.3. Учення Р.Декарта про вроджені ідеї
 - 1.1.4. Еволюційна епістемологія М.Р'юза
- 1.2. Емпіризм і раціоналізм у новоєвропейській думці
 - 1.2.1. Поняття про емпіризм і раціоналізм
 - 1.2.2. Роль емпіризму та раціоналізму в формуванні класичної природничо-наукової картини світу

1.3. Наукові парадигми. Періодизація розвитку науки

1.3.1. Поняття наукової парадигми

Тема 2. Філософське і наукове знання: спільність і відмінність

2.1. Проблема співвідношення філософії та науки

2.1.1. Позиція ототожнення філософії та науки

2.1.2. Розведення сутнісних характеристик філософії та науки

2.1.3. Розуміння філософії як теоретико-методологічної основи наукових досліджень

2.2. Теоретичне мислення, його операції та структури

2.3. Філософія та наука в розвитку культурної рефлексії

2.3.1. Виникнення науки в процесі розвою культури

2.3.2. Проблема істини як рушій наукового пізнання

Тема 3. Метод як теоретична проблема. Специфіка філософських та наукових методів

3.1. Метод як гносеологічна категорія

3.1.1. Відмінності методів у філософії та науці

3.1.2. Наукова емпірія та становлення філософської методології

3.2. Інституціональний вимір наукової методології

3.2.1. Цілі та задачі наукового пізнання. Засадна роль практики щодо виникнення та розвитку науки

3.2.2. Динаміка науково-дослідного процесу та його зв'язок із техногенним мисленням

3.2.3. Формування колективного суб'єкта дослідницької діяльності навзаєм індивідуально-творчої організації наукового пошуку

3.3. Взаємодія соціоморальних регуляторів і прогресу

Тема 4. Культурно-історична послідовність філософії і позитивних наук

4.1. Теоретичні засади культурно-історичного підходу

4.2. Поступ науки та становлення філософії: спільне та відмінне. Уявлення про розвиткові поняття

4.3. Цивілізаційна динаміка світоглядної культури

4.4. Основне питання філософії та світоглядні гарантії позитивних наук

Тема 5. Картина світу як форма взаємозв'язку філософії та науки

5.1. Картина світу – образ світу – філософська система.

Від Божого слова – до *Natura Naturans*

5.2. Ідея розвитку у філософії та науці. Моделі розвитку

5.2.1. Діалектика як ментальна схема. Діалектичний метод Г.Гегеля

5.2.2. Синергетика – теорія саморозвиткових систем

5.3. Неорархаїка та неоміфологізм у картині світу

Тема 6. Антропологічний вимір наукового світорозуміння

- 6.1. Суб'єкт як опорна категорія перетворення природи в інтересах людини. Суб'єкт у науковому пізнанні
- 6.2. Антропологія як філософське знання. Філософія і науки про людину
- 6.3. Антропний принцип і постнекласична наука

Тема 7. Філософські підвалини наукового осягання часу і простору

- 7.1. Темпоральність людського буття – засада науково-теоретичної континуальності
- 7.2. Світоглядна динаміка часово-просторових уявлень
 - 7.2.1. Категоріальне осмислення простору і зародження науки: Зенонів простір
 - 7.2.2. Ідеї протягу та плинності в класичній науці
 - 7.2.3. Темпоралогія – сучасна наука про час
- 7.3. Простір у найновішій фізичній картині світу

Тема 8. Взаємозв'язок епістемних і інституціональних вимірів науки як об'єкт філософського пізнання

- 8.1. Духовно-інтелектуальний та цивілізаційний аспекти наукового досвіду
- 8.2. Упредметнення – розпредметнення в сфері науково-дослідної діяльності. Механізми поступу науки
- 8.3. Зацікавленість соціуму і держави в розвитку науки
- 8.4. Культура наукового спілкування.
 - 8.4.1. Поняття про наукову спільноту
 - 8.4.2. Колегіальність і дискусія. Академічні норми та вимоги до спілкування. Етикет в аспекті науки
 - 8.4.3. Академічна добродішність
- 8.5. Розвиток наукової спільноти в добу глобалізації

Тема 9. Проблема відкриття і новації. Науковий пошук і його етапи

- 9.1. Природа відкриття як проблема філософії науки
- 9.2. Проблема нового в науці. Новаторство.
- 9.3. Процес дослідження, його параметри та етапи
 - 9.3.1. Проблема дослідження. Гносеологічна сутність проблеми
 - 9.3.2. Гіпотеза як етап наукового дослідження. Науково-теоретичний статус гіпотези
 - 9.3.3. Теорія, вчення, концепція, умовивід

Тема 10. Філософія, математика і природничі науки: аспекти взаємодії

- 10.1. Філософія та числовий символізм математики: Піфагорійська парадигма і її ремінісценції
- 10.2. Іпостасі математики. Математичний апарат наук
- 10.3. Функціональне значення статистичних методів у виведенні природничих закономірностей
- 10.4. Соціально-екологічна філософія та її природничо-науковий вимір. Формалізовані наукові факти у складі філософської картини світу

Тема 11. Еволюція науки як філософська проблема. Наукові революції

- 11.1. Ідея розвитку і характеристики розвитку наукового пізнання
- 11.2. Поняття наукової революції. Теорія наукових революцій Т. Куна
- 11.3. Непарадигмальний розвиток науки і філософський ірраціоналізм у ХХ-ХХІ ст.

Тема 12. Криза наукової раціональності і методологічно-дискурсивні пошуки філософії

- 12.1. Криза як універсалія. Деструктивні і конструктивні прояви криз у поступі культури та цивілізації
- 12.2. Методологічні зрушення наукової картини світу та криза наукової раціональності
 - 12.2.1. Релятивізм і перегляд основ наукового знання
 - 12.2.2. Науковий факт і проблема об'єктивності знання
 - 12.2.3. Ідея «розуму, що хибить»
- 12.3. Критична позиція П. Фейєрабенда і її філософська інтерпретація

Тема 13. Філософська футурологія про набутки науково-технічного прогресу і духовне майбуття людства

- 14.1. Прогностична функція філософії і футурологія
- 14.2. Глобальні проблеми сучасності у світлі науково-філософської прогностики та есхатології
- 14.3. Вчення В. Вернадського про ноосферу і феномен планетарного мислення
- 14.4. Сутнісні характеристики людини та кіборгізація людської спільноти

Тема 14. Емансипація розуму. Ідеї та практика штучного інтелекту

- 14.1. Проблема автономії розуму у культурі минулого і сучасності
- 14.2. Техногенні передумови ідей про штучний розум
- 14.3. Комп'ютерні технології як середовище ідеології автономного інтелекту
- 14.4. Провідні підходи в теорії штучного інтелекту

13.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Здобувачі вищої освіти повинні підготувати доповіді (есе, реферати), в яких аргументовано викласти власну позицію, на наступні теми:

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

Модуль 1²

² Індивідуальна самостійна робота передбачає підготовку до модульного та підсумкового контролю. Отже, питання, винесені на індивідуальну підготовку до занять, є контрольними для складання модулів. У першому півріччі модульний контроль має статус диференційованого заліку.

1. Схарактеризувати специфіку філософсько-теоретичної діяльності
2. Розкрити особливості софійного та епістемного типів філософії та їх взаємозв'язок із науковою методологією
3. Дати аналіз проблеми методу у філософії
4. Обґрунтовано розкрити співвідношення понять методу, методики, методології
5. Дати аналіз взаємовідношення філософії та науки
6. Сформулювати й обґрунтувати власну позицію щодо наукового статусу філософії
7. Схарактеризувати роль ранньогрецької натурфілософії у теоретичних розшуваннях сучасних природничих наук
8. Висловити власну позицію щодо специфіки інтелекту й природи раціональності (в опорі на еволюційну епістемологію М. Р'юза чи інші ідеї, за вибором здобувача)
9. Назвати парадигми раціональності та коротко схарактеризувати їх
10. Визначити наукові парадигми за В.Стьопіним. Розкрити зв'язок наукових парадигм із типологією прогресу
11. Дати визначення раціоналізму та схарактеризувати раціоналістичний світогляд, його роль у розвитку науки та наслідки абсолютизації
12. Розкрити смисл методологічної кризи наук у сучасну добу
13. Схарактеризувати ірраціоналізм у філософії науки, його динаміку
14. Розкрити природу й особливості ненаукових форм пізнання світу
15. Дати аналіз непарадигмальних явищ розвитку науки (за власним вибором)
16. Дати характеристику хаотології та її походження
17. Показати динаміку образу філософії в науково-теоретичній думці
18. Дати аналіз метафори «кінця філософії» Ф.Фукуями
19. Схарактеризувати основні операції мислення
20. Розкрити роль теорії інформації у сучасній філософії
21. Схарактеризувати вплив інформаційних технологій на стан ментальних ресурсів науки
22. Схарактеризувати особливості організації наукового пошуку (можлива орієнтація здобувача на власний досвід планування та організації дослідження)
23. Провести диференціальний аналіз культурно-історичного поступу філософії та науки
24. Розкрити відмінності між природничими, технічними, соціальними, гуманітарними науками
25. Розкрити специфіку філософії в аспекті генези наук
26. Провести диференціацію теоретичної та практичної філософії
27. Схарактеризувати зв'язок поступу науки з появою «основного питання» філософії
28. Розкрити соціально-економічні та духовно-теоретичні передумови виникнення та розвитку науки

29. Розкрити зміст понять «картина світу» та «образ світу», показати їх антропогенну специфіку та техногенні модифікації
30. Показати паралелізм антропоїдних образів світу на матеріалі явищ культури
31. Розкрити логіко-теоретичний смисл уявлень про розвиток
32. Навести основні моделі розвитку, що існують у сучасному науковому вжитку
33. Розкрити специфіку діалектичного методу і його роль у сучасній науці
34. Розкрити специфіку синергетики та її зв'язок із загальною теорією систем
35. Показати взаємозв'язок тенденцій диференціації й інтеграції наукового пізнання
36. Сформулювати антропний принцип і показати його роль у постнекласичній науці
37. Розкрити основну тенденцію нового поєднання науки та філософії щодо проблеми об'єктивності знання (на матеріалі ідей С.Кріпке, Д.Чалмерса, та ін., за вибором здобувача)
38. Показати зв'язок логічного ідеалізму та науки (можливо на матеріалі ідей «Логіко-філософського трактату» Л.Вітгенштейна)
39. Схарактеризувати філософсько-теоретичні передумови постпозитивізму в науці
40. Схарактеризувати неоматеріалізм і переосмислення категорії матеріального
41. Розкрити моральнісний смисл науки щодо відповідальності людини за наслідки свого вибору
42. Навести глобальні проблеми сучасності та показати можливості наукового підходу в їх розумінні та пошуках рішень
43. Розкрити поняття простору та його філософські підвалини
44. Виявити зв'язок категорії простору з онтологічними розвідками філософії
45. Розкрити екзистенціальну природу категорії часу та порядкування часом

а. Модуль 2

46. Показати, в який спосіб взаємодіють епістемний та інституціональний виміри науки
47. Сформулювати визначення науки (якщо запозичене – дати інтерпретацію)
48. Дати аналіз теоретичних уявлень про суб'єкта наукового пізнання – в історичному минулому та в сучасному світі. Показати основну відмінність
49. Схарактеризувати наукове дослідження як комплексний проект
50. Окреслити позиції власного наукового дослідження. Що саме в ньому має цікавити науковий загал? Наскільки широкий?
51. Сформулювати поняття наукової новизни

52. Розкрити теоретичне уявлення про відкриття і творчість у науці
53. Показати проблемний характер уявлень про відкриття і творчість у науці
54. Схарактеризувати науку як місію відкриття законів природи
55. Окреслити процес постановки наукової проблеми, задачі.
56. Дати аналіз поняття «мета дослідження», навести приклади
57. Розкрити поняття гіпотези, навести приклади
58. Схарактеризувати специфіку наукового дискурсу та умовиводів
59. Сформулювати поняття теорії, показати різницю між умовиводом і теорією
60. Схарактеризувати особливості наукової аргументації
61. Навести типологію методів у науці.
62. Розкрити відмінності між емпіричними й теоретичними методами дослідження. Навести приклади різноманітних методів
63. Показати роль філософсько-теоретичних процедур у формулюванні методології власного наукового дослідження
64. Показати дієвість кожного з чотирьох законів логіки в науковому дослідженні
65. Розкрити суть проблеми авторства в науці
66. Окреслити поняття авторського права та інтелектуальної власності
67. Дати визначення проблеми відповідно до специфіки наукового пізнання
68. Окреслити співвідношення природничо-наукового знання та математичного мислення
69. Окреслити співвідношення філософського та математичного мислення
70. Показати лінію еволюції математичного апарату науки від числового символізму до математико-статистичних методів
71. Розкрити специфіку математико-статистичних методів, навести приклади (або показати перспективи) їх використання у власному дисертаційному дослідженні
72. Окреслити специфіку понять розвитку та еволюції. Показати еволюційний характер наукового поступу
73. Розкрити взаємозв'язок наукового пізнання та технічного прогресу
74. Розкрити поняття наукової революції за Т.Куном
75. Дати аналіз структури наукових революцій
76. Роз'яснити відмінність між парадигмальними та непарадигмальними проблемами та теоріями
77. Схарактеризувати специфіку кризових ситуацій у поступі науки.
78. Окреслити вірогідні конструктивні та деструктивні наслідки кризових ситуацій у науково-дослідній діяльності соціуму
79. Розкрити чинники й передумови методологічної кризи природничого знання на початку ХХ ст.
80. Дати інтерпретацію проблеми матеріального в світлі енергетично-інформаційної картини реальності
81. Показати розвиток уявлень про матерію, поле, речовину у фізичних науках

82. Висвітлити підвалини філософського ірраціоналізму та його вплив на методологію наукового пізнання
83. Показати взаємозв'язок ірраціональної тенденції початку ХХ ст. і зародження некласичної раціональності
84. Окреслити специфіку постнекласичної доби в непарадигмальному розвитку науки
85. Висвітлити взаємодію нового й старого в поступі науки.
86. Розкрити смисл проблеми «розуму, що хибить», і її інтерпретацію в критичних ідеях П.Фейєрабенда
87. Висвітлити специфіку наукової футурології (на матеріалі ідей В.Вернадського, К.Ціолковського, Т.Лірі, інших феноменів наукової прогностики за вибором)
88. Показати зв'язок наукової футурології та глобальних екологічних проблем
89. Розкрити зміст учення В.Вернадського про ноосферу
90. Розкрити теоретичне уявлення про штучний інтелект і перспективи його розвитку

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Контрольні роботи для здобувачів освіти третього освітньо-наукового рівня з даної дисципліни не передбачаються

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Варіант № 1

1. Розкрийте специфіку філософсько-методологічних підвалин науки. В який спосіб співвідносяться філософія та наука?
2. Проаналізуйте проблему раціональності в сучасній філософії та науці.
3. Визначте головні процедури обґрунтування теоретичних знань.

Варіант № 2

1. Охарактеризуйте буття науки в суспільстві.
2. Розкрийте специфіку предмета й методів у природничих науках і філософії.
3. Визначте етапи наукового пізнання.

Варіант № 3

1. Визначте зв'язки філософської методології з науковими методами в дослідженні.
2. Розкрийте універсальність наукового пізнання і його межі.
3. Обґрунтуйте механізми розвитку наукових понять.

Варіант № 4

1. Схарактеризуйте суть логико-епістемологічного підходу до визначення науки.
2. Розкрийте проблему морально-етичних аспектів розвитку науки.

3. Дайте характеристику структури наукової традиції.

Варіант № 5

1. Визначте основні функції науки як інституту суспільства.
2. Розкрийте специфіку розвитку науки.
3. Охарактеризуйте проблемні ситуації в науці, способи і значення їх розв'язання.

Варіант № 6

1. Визначте сутність позитивістських концепцій філософії науки.
2. Розкрийте ідеали і норми наукового дослідження.
3. Дайте характеристику наукової революції на матеріалі праць Т. Куна та С. Тулміна.

Варіант № 7

1. Розкрийте зміст соціологічного і культурологічного підходів до науки.
2. Визначте поняття наукової картини світу, її функції.
3. Сформулюйте власне розуміння особливостей постнекласичної науки.

Варіант № 8

1. Дайте характеристику стратегій породження наукових знань.
2. Схарактеризуйте культурно-історичні особливості наукових картин світу.
3. Проаналізуйте типи наукової раціональності, їх зміст.

Варіант № 9

1. Визначте поняття переднауки як феномена традиційних культур.
2. Розкрийте роль філософських ідей в обґрунтуванні наукового знання.
3. Обґрунтуйте та викладіть свою позицію щодо походження та розвитку наукових теорій.

Варіант № 10

1. Розкрийте передумови виникнення науки.
2. Покажіть специфіку емпіричного і теоретичного рівнів науки.
3. Сформулюйте головні характеристики некласичної науки.

Варіант № 11

1. Поясніть причини бурхливого розвитку дослідної науки в культурі Нового часу.
2. Охарактеризуйте емпіричні методи в науці.
3. Визначте специфіку точних, природничих і гуманітарних наук.

Варіант № 12

1. Проаналізуйте особливості історичного розвитку університетської науки.
2. Охарактеризуйте зміст та значення методу спостереження.
3. Визначте специфіку наукового експерименту.

Варіант № 13

1. Проаналізуйте поняття: метод, методологія, методика.
2. Схарактеризуйте процедури формування наукового факту.
3. Визначте особливості пізнання в суспільствознавчих та гуманітарних дослідженнях.

Варіант № 14

1. Схарактеризуйте зв'язок науки та практики.
2. Проаналізуйте значення теоретичної спадщини Декарта для розвитку новоєвропейської науки.
3. Поясніть феномен технологізації наукового знання та новітні форми його трансляції.

Варіант № 15

1. Проаналізуйте динаміку системи людина – техніка і її зв'язок із поступом науки.
2. Визначте поняття закону природи і покажіть функції науки в його контексті.
3. Схарактеризуйте наукову спільноту як тип мікросоціуму

Варіант № 16

1. Проаналізуйте еволюцію суб'єкта наукових досліджень.
2. Визначте сутність математизації теоретичного знання.
3. Розкрийте взаємодію науки й освіти.

Варіант № 17

1. Поясніть значимість академічної доброчесності та наведіть її норми.
2. Визначте основні вимоги до професійної культури вченого.
3. Проаналізуйте напрями підготовки наукових кадрів.

Варіант № 18

1. Визначте роль наукового пізнання в сучасному соціальному житті.
2. Схарактеризуйте роль конструктивних методів в дедуктивному розгортанні теорії.
3. Поясніть особливості зв'язків науки й економіки.

Варіант № 19

1. Поясніть, у чому полягає відношення науки до інших форм пізнання світу.
2. Визначте роль і місце індуктивних і дедуктивних умовиводів у структурі наукового знання.
3. Схарактеризуйте питання моральності науки.

Варіант № 20

1. Розкрийте творчу специфіку наукової діяльності.

2. Схарактеризуйте операції теоретичного мислення і їх роль в науковому дослідженні.
3. Дайте характеристику особливостей державного регулювання науки.

14. Література:

Базова

1. Горбатюк Т.В., Гейко С.М., Лаута О.Д. Філософія науки та інноваційного розвитку: Навч. посібник. – Київ – Ніжин, 2012
2. Добронравова І.С. Новітня філософія науки: підручник для студ. філософських фак. університетів і аспірантів (для складання кандидатського іспиту з філософії та філософії науки) – К., 2009
3. Освітньо-наукова програма вищої освіти «Цивільний захист», галузь знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність 263 «Цивільна безпека»
4. Самардак М. М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції: навч. посіб. - К., 2011

Допоміжна

1. Каріков С.А. Філософія і методологія науки. Курс лекцій. – Х.: НУЦЗ України. – 2013
2. Кохановский В.П. Философия и методология науки. Учебник. – Ростов н/Д. Феникс. – 1999
3. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1977
4. Ратников В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. – Вінниця: НОВА КНИГА. – 2009. – 412 с.
5. Рябініна О.В. Психологія творчості. Теоретичні виміри. Актуальні тенденції. Навч. посіб. – Х.: НУЦЗ України, 2019. – 286 с.
6. Руденко В.М. Математична статистика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Інформаційні ресурси

- 1.
- 2.
- ...

Розробник(и):

_____ (підпис)

Олена РЯБІНІНА